

Ramadan - mesec postenja in razodetja Korana

Piše Sonja Poznič Cvetko

Mufti Nedžad Grabus.

Ljubljana, 20. avgusta (STA) - Za več kot milijardo muslimanov po svetu se danes po sončnem zahodu začenja mesec ramadan, ko verniki izpolnjujejo svojo dolžnost posta. Njegov namen je, da se človek duhovno disciplinira, spozna smisel svojega življenja ter se skozi samodisciplino odreče dobrotam in blaginjam, ki so mu vsakodnevno dostopne, je za STA pojasnil mufti Nedžad Grabus.

Ramadan, ki bo trajal 30 dni, je deveti mesec v muslimanskem koledarju in se ravna po luninih menah, zato se začetek tega meseca vsako leto v primerjavi z gregorijanskim koledarjem premakne za deset dni, so v sporočilu za javnost zapisali v Islamski skupnosti v Sloveniji. Kot so v Islamski skupnosti pojasnili za STA, se letos v Sloveniji ramadan začne po današnjem sončnem zahodu ob 20.08, ko se za muslimane tudi začenja dan. Postiti pa se bodo začeli v petek ob zori pred sončnim vzhodom.

Evropsko govoreči muslimani, kot so Bošnjaki in Turki, za razliko od arabsko govorečih ramadanu pravijo ramazan, pojasnjujejo v Islamski skupnosti. Kot navajajo, je to mesec razodetja Korana, saj se je v tem mesecu poslancu Mohamedu prek angela Gabrijela začel razodevati Koran, Božja beseda. Muslimani se zato v tem obdobju posvečajo branju in razlaganju Korana.

V času ramadana, muslimanskega svetega meseca, se post za vernike začne vsak dan ob zori in traja do sončnega zahoda, je pojasnil mufti Islamske skupnosti v Sloveniji Grabus. Tisti, ki se postijo, se po njegovih besedah v tem času odrekajo "hrani in pijači, vsem strastem, grdim besedam, grdim mislim in podobnemu".

"Vse religije imajo institucijo posta. Pri muslimanih je to morda malo strožja obveza, ker se tekom celega dneva oseba odreka hrani in celo pitju vode. To je individualna odločitev," poudarja Grabus. Ob tem je dodal, da so posta med drugim opravičeni otroci, bolniki, potniki, zaporniki, vojaki, nosečnice, ženske, ki so v poporodnem obdobju, ter osebe, ki opravljajo težka fizična dela. Tisti, ki bodo imeli pozneje možnost za post, pa so po njegovih besedah dneve posta, v katerih se niso postili, dolžni nadoknaditi.

Na vprašanje, koliko muslimanov v Sloveniji se v tem mesecu posti, je odgovoril, da je oceno težko podati, da pa je po njihovih analizah to obred, ki ga muslimani najbolj spoštujejo. O morebitnih težavah, s katerimi se zaradi postenja muslimani pri nas srečujejo, meni, da v Sloveniji ne obstaja nikakršna kolektivna ovira za post. Sicer po njegovih besedah med drugim obstajajo posamezni primeri, ko bi se delavci želeli postiti, a za to nimajo razumevanja s strani svojih nadrejenih, "sistematski pritisk na osebe, ki se postijo", pa ne obstaja.

V Sloveniji se, kot je omenil Grabus, ramadan obeležuje v skladu s tradicijo in prakso, ki so jo muslimani podedovali od svojih predhodnikov. "Najpomembnejši dogodki za muslimane v Sloveniji so iftari. Iftar je obdobje, ko se konča dnevni post. To ni samo navadna večerja, to je družabni dogodek, ko se zberejo člani družine, prijatelji, sosedi," je poudaril mufti.

Po njegovem mnenju je ramadan priložnost za duhovno obnovo in soočenje s samim seboj. "Ramadan je čas, v katerem analiziramo svojo življenjsko pot in preizkušamo našo odločnost in pripravljenost, da se odrečemo lagodnosti življenja ter poskušamo dojeti in razumeti ljudi, ki so v vsakodnevni težavah," je omenil Grabus. Kot poudarja, je na svetu "več kot milijarda ljudi, ki nimajo normalnega dostopa do vode, in še večje število tistih, ki nimajo dovolj hrane za normalno življenje".

"Ramadan je priložnost, da razumemo, kako so dobrine in vse premoženje, ki ga imamo, sredstvo za življenje in ne cilj, h kateremu stremimo," meni mufti.

Kot je dodal, so v času ramadana za muslimanske vernike trije blagoslovljeni dnevi, in sicer 17. dan ramadana, ko se spominjajo dogodka, ko je tisoč vojakov iz Meke poskušalo zadušiti razvoj majhne skupnosti muslimanov, 20. dan ramadana, ki je dan vrnitve muslimanov v Meko po dolgoletnem izgnanstvu, in 27. noč ramadana, ko se spominjajo odločitve in začetka razodetja Korana.

Muslimanski sveti mesec, ki se bo letos v Sloveniji končal 19. septembra ob 19.11 po sončnem zahodu, se zaključuje z bajramsko molitvijo oziroma tridnevnim proslavljanjem, ki se imenuje ramadanski bajram, je pojasnil Grabus.

Tudi letošnji ramadan bo posvečen projektu izgradnje Islamskega verskega in kulturnega centra v Ljubljani, osredotočeni bodo na zbiranje denarja za odplačilo bančnega posojila za nakup 11.364 kvadratnih metrov zemljišča, so zapisali v Islamski skupnosti.

Po prvem dnevu posta, v petek ob 20. uri, Islamska skupnost na zemljišču za džamijo med Parmovo in Kurilniško ulico v Ljubljani pripravlja skupni iftar, večerjo ob koncu posta. Ob 21.40 pa bo na tem kraju organizirana večerna ramadanska molitev na prostem.

Islamska skupnost bo v času ramadana izvajala svoje programe v osemnajstih krajih po Sloveniji, in sicer v Ljubljani, Kranju, Kamniku, Škofji Loki, Trziču, na Jesenicah, v Postojni, Ajdovščini, Sežani, Kopru, Izoli, Kočevju, Trbovljah, Novem mestu, Krškem, Celju, Velenju in Mariboru.

Sicer pa muslimani praznujejo še hadži bajram ali kurban bajram, ki je praznik romanja v Meko. To je po Grabusovih besedah osebna izkušnja romarjev in se smatra kot največji praznik.

RAMAZANSKI INTERVJU MUFTIJA DR. NEDŽADA GRABUSA ZA SLOVENSKO TISKOVNO AGENCIJO

Intervju opravila: Sonja Poznič-Cvetko

STA: Kdaj se letos začne in kdaj konča mesec ramadan? Kakšen praznik je to za muslimane, kaj je njegov namen in njegovo sporočilo?

Mufti: Mesec ramazan se začne v četrtek, 20.08.2009 ob 20.08 uri po sončnem zahodu in se bo končal 19. septembra 2009 ob 19.11 uri tudi po sončnem zahodu. To je temelj islamskega praktičnega življenja vere. To je mesec v katerem je melek Džibril-emin (angel Gabrijel) prvič sporočil Muhammedu, Bog naj ga blagoslovi in mu podari mir, da je on Božji odposlanec in mu razodel naslednje stavke: **»Recitiraj v imenu Gospodarja, ki ustvari, človeka iz zarodka! Recitiraj, vzvišen je tvoj Gospodar, ki je naučil človeka pisati, ki pouči človeka o neznanih stvareh.«** (Kur'an, 96, 1-5)

To je mesec Božje milosti, blagoslova in odpuščanja grehov. Namen meseca ramazana je v tem, da se človek duhovno disciplinira in spozna smisel svojega življenja na tem svetu ter, da se skozi samodisciplino odreče določenim dobrotam in blaginjam, ki so mu vsakodnevne dostopne.

STA: Kako (s kakšnim praznikom) se začne praznovanje svetega meseca in kako konča ter ali so tudi vmes kakšni posebni prazniki?

Mufti: Ramazan se začne s posebno ramazansko molitvijo, ki se imenuje teravija in se konča z bajramsko molitvijo oziroma s tridnevnim proslavljanjem, ki se imenuje Ramazanski bajram. V času meseca ramazana imajo muslimani tri blagoslovljena dneva: spomin na Bedr, 17. dan ramazana, ko je tisoč mekanskih vojakov poskušalo zadušiti razvoj majhne skupnosti muslimanov; Lejletu-l-Kadr, 27. noč ramazana, to je noč odločitve in začetek razodetja Kur'ana za katero muslimani verujejo, da je boljša od tisočih mesecev, in 20. dan ramazana, to je dan Vrnitve muslimanov v Mekko po dolgoletnem izgnanstvu.

STA: Kako poteka dan v postnem času od sončnega vzhoda in zahoda za muslimanskega vernika? Čemu se muslimani v času postenja odpovedujete?

Mufti: Dan poteka ustaljeno. Edino kar se spremeni so vsakodnevne navade uživanja hrane. Post se začne ob zori pred sončnim vzhodom in traja do sončnega zahoda. Oseba, ki se posti se odreka hrani in pijači, vsem strastem, grdim besedam, grdim mislim in podobno.

STA: Kako bodo sveti mesec obeležili muslimani v Sloveniji? Ali Islamska skupnost v Sloveniji pripravlja kakšne posebne slovesnosti, dogodke ali srečanja?

Mufti: V Sloveniji se ramazan obeležuje v skladu s tradicijo in prakso, ki so jo muslimani podedovali od svojih predhodnikov. Najpomembnejši dogodki za muslimane v Sloveniji so iftari. Iftar je obdobje, ko se konča dnevni post. Iftar ni samo navadna večerja, to je družbeni dogodek, ko se zberejo člani družine, prijatelji, sosedi. Posebne slovesnosti se organizirajo za blagoslovljene noči. Organizirajo se tudi srečanja za mladino in člane Islamske skupnosti. Mufti organizira iftare za vodilne ljudi v Islamski skupnosti, za diplomate akreditirane v Ljubljani, prijatelje Islamske skupnosti, donatorje in podobno. Posebej so pomembni obiski vernikov in sodelovanje na skupnih iftarjih in molitvah povsod v Sloveniji. Letos bomo imeli dva posebna gosta v času meseca ramazana. Oba sta hafiza. V sodelovanju z Ministrstvom za verska vprašanja Arabske Republike Egipt bomo gostili hafiza Kur'ana Hasan Nasef iz Kaira in hafiza Xmaila (Džemila) Nuhiju iz Tetova, Makedonija. Hafizi so osebe, ki znajo celoten tekst Kur'ana na pamet in imajo poseben ugled med muslimani. Zato smo veseli, da bomo tudi letos privilegirani in jih bomo gostili v času meseca ramazana.

STA: Kako in koliko je možno postenje v Sloveniji, ki ni večinsko muslimanska država? Se verniki srečujejo s kakšnimi težavami?

Mufti: Vse religije imajo institucijo posta. Pri muslimanih je to morda malo strožja obveza, ker se tokom celega dneva oseba odreka hrani in celo pitju vode. To je individualna odločitev. Potrebno je pripomniti, da imajo opravičilo za post otroci, bolne osebe, potniki, zaporniki, vojaki, nosečnice, ženske, ki so v poporodnem obdobju, oseba, ki opravlja težka fizična dela in podobno. Tisti, ki bodo imeli možnosti pozneje za post, so obvezni nadoknaditi dneve posta v katerih se niso postili. Za post se vežejo določeni običaji, ki so karakteristični za večino muslimanskih družb. Kot potrdilo, da se v Ljubljani že dolgo prakticira post navajam primer Sulejmana efendije Abdića. G. Abdić živi v Ljubljani od leta 1958. Dolga leta je opravljal imamsko delo v Ljubljani. V Sloveniji posti že 51. ramazan. Torej, ob dobri volji ni nikakršnih problemov. Tudi problemi so individualnega pomena. Ne obstaja nikakršna kolektivna ovira za post v Sloveniji. Seveda, ne moremo se izogniti posameznim primerom ali morebitnim izzivom s katerimi se srečujejo ljudje v vsakdanjem življenju in tudi delavci, ki bi se želeli postiti pa za to nimajo razumevanja s strani svojih nadrejenih ali nadrejenih v podjetjih. Po naših podatkih ne obstaja nikakršen sistematski pritisk na osebe, ki se postijo.

STA: Koliko ljudi ali kolikšen odstotek muslimanov v Sloveniji se po vaših ocenah posti cel mesec?

Mufti: Težko je dati to oceno toda pomembno število muslimanov se posti. Po naših analizah in podatkih je to obred, ki ga muslimani največ spoštujejo.

STA: Kakšno je vaše glavno sporočilo slovenskih muslimanskih vernikov tik pred ramadanom?

Mufti: Ramazan je priložnost za duhovno obnovo in soočenje s samim seboj. Ramazan je čas v katerem analiziramo svojo življenjsko pot in preizkušamo našo odločnost in pripravljenost, da se odrečemo lagodnosti življenja in poskušamo dojeti in razumeti ljudi, ki so v vsakodnevnih težavah. Na svetu je več kot milijarda ljudi, ki nimajo normalen dostop do vode in še večje število tistih, ki nimajo dovolj hrane za normalno življenje. Ramazan nas uči, da podelimo sebičnost, skopost in samozaljubljenost. Ramazan je priložnost, da podelimo veselje in radost življenja z našimi sosedi in prijatelji. Ramazan je priložnost, da razumemo kako so dobrine in celo premoženje, ki ga imamo sredstvo za življenje in ne cilj h katerem stremimo. Ramazan je mesec v katerem sprejemamo in krepimo vrline, ki nam bodo pomagale, da smo boljši ljudje, starši, sosedi, državljani itd.

STA: Kateri so sicer največji muslimanski prazniki v letu?

Mufti: Ramazanski bajram je praznik, ki traja tri dni in se začne po koncu posta. Hadži bajram je praznik romanja v Mekko. Hadži bajram je osebna izkušnja romarjev in se smatra kot največji praznik, toda radost ramazanskega bajrama se občuti v vsaki muslimanski družini v celem svetu.

STA: Kako daleč je potek gradnje džamije v Ljubljani? Lahko napoveste, do kdaj bo zgrajena?

Mufti: Izgradnja IKC je generacijska želja muslimanov Slovenije. Odločnost župana Zorana Jankovića in predanost ideji demokracije in spoštovanja človeških pravic je pomagala, da se to vprašanje premakne z mrtve točke na kateri smo stali štirideset let. Naredili smo en korak. Postali smo lastniki zemljišča kjer se bo gradila džamija. V kratkem naj bi razpisali arhitekturni natečaj za idejno rešitev IKC. Dinamika in začetek izgradnje je odvisna od več faktorjev. Zato je težko predvideti kdaj bo džamija zgrajena. Najbolj pomembno je to, da smo se premaknili s pat pozicije. Delamo na tem, da se džamija začne graditi čim prej.

STA: Kako ocenjujete položaj muslimanov v Sloveniji? Kakšni so odnosi med Islamsko skupnostjo v Sloveniji in državo?

Mufti: Muslimani v Sloveniji so sestavni del širše društvene skupnosti. Kot meščani in državljani Slovenije imajo muslimani enake pravice kot vsi drugi državljani Republike Slovenije. Seveda, ko govorimo o institucionalnem reševanju posameznih vprašanj je za to potreben čas in malo več dobre volje odgovornih oseb, če želimo biti bolj učinkoviti v iskanju rešitve na zadovoljstvo obeh strani. Na lokalni ravni, v glavnem, učinkovito rešujemo skupne izzive. Na nacionalni ravni je vprašanje muslimanov relativno novo vprašanje za institucije in Vlado Republike Slovenije. Obstajajo vprašanja, ki jih sami ne moremo rešiti. Zato je pomembno sodelovanje z vladnimi institucijami. Državni sekretar v kabinetu Vlade RS g. Jožef Školč je pokazal veliko zanimanje in dal polno podporo institucionalnem reševanju vprašanj Islamske skupnosti v RS. Mi to razumemo kot uradno politiko Vlade RS. Islamska skupnost ima odlično sodelovanje z Uradom za verske skupnosti in v.d. direktorjem Urada dr. Dragom Čeparjem. Potrebno je regulirati še veliko vprašanj, no mi to poskušamo reševati s

proceduro upoštevač zakone RS. Dobro organizirana Islamska skupnost je pomembna tudi za širšo društveno skupnost in državo Slovenijo, posebej pa v kontekstu izzivov s katerimi se soočamo v globalnem svetu. Mislim, da na tem področju še vedno ne obstaja dovolj razumevanja ter, da obstajajo nekateri stereotipi pri posameznih uradnikih.

STA: Kako ocenjujete odnos z drugimi verskimi skupnostmi v Sloveniji?

Mufti: Odnos Islamske skupnosti v Sloveniji z drugimi verskimi skupnostmi je dober. Posebej dobro sodelovanje je Islamska skupnost vzpostavila s Katoliško cerkvijo kot tudi z Evangeličansko in Pravoslavno cerkvijo. Odnos z drugimi verskimi skupnostmi je tudi korekten. Naša naloga je, da skupaj spodbujamo ljudi, da delajo dobro, da spoštujejo različno verovanje ter, da se medsebojno spoštujejo, ker smo vsi bitja, ki jih je ustvaril Vzvišeni Bog. Mi smo tradicionalna verska skupnost in imamo polje svojega delovanja, usmerjeni smo k tistim, ki so bili rojeni v muslimanskih družinah in imajo večstoletno islamsko dediščino.